

## Méhészeti termékek

### Virágpor

#### Lépes méz

Az apiterápia fontos gyógyító terméke. Különböző színű szemcsés anyag, amely magas biológiai értéke folytán jelentős energiaforrás, nem csak a méhek, de az ember számára is. Mivel a virágport elsődlegesen a méhek, a fiatal méhálcák táplálására használják, így hasznosan segíti az emberi szervezet karbantartását is. A virágpor tulajdonképpen a virágos növények hím jellegű ivarsejtjeiből áll. Fontos fehérjeforrás. Erősítő, roboráló hatása a speciális fehérjetartalmán túlmenően a magas ásványi anyag tartalmával is összefügg. Elsősorban vas, réz, kén, nátrium, kálium, kalcium, magnézium, mangán, cink, króm, nikkel, szelén, kobalt található benne. Aminosavak: arginin, hisztidin, izoleucin, lizin, metionin, fenilalanin, treonin, triptofán, valin. Egyben az apiterápiás termékek legjelentősebb vitaminforrása is. Serkenti az anyagcserefolyamatokat, a belső elválasztású mirigyek működését. Elősegíti a vérképzést, erősíti a szívizmot. Általános roboráló hatású.

#### Méz

A méhek (és az ember) tápláléka. Virágok nektárjának, növényi nedveknek a méhek által átalakított terméke. Az ember a mézet az ősi időktől fogva gyűjtötte és eleinte, mint csemegét, később mint fontos táplálékot, végül mint gyógyterméket használta, illetve használja. Mai ismereteink alapján a méz közel 70-féle gyógy-, és fiziológiai hatással bír. A méz kiváló szénhidrátforrás, mely gazdag ásványi anyagokban, tartalmaz vitaminokat, szerves savakat, illóolajokat és fontos enzimeket. Találhatók még benne aminosavak, fehérjék és egyéb bioaktív anyagok. 81%-ban főleg monoszacharid cukrot tartalmaz. 22 féle makro-, és mikroelem található benne. Elsősorban C-, és B-vitamin, folsav és nikotinsav a leglényegesebb vitamintartalma. Rendkívül magas az enzimtartalma is, és ez okozza a jelentős antibiotikus sajátosságát. A lépes mézben lévő viasz és propolisz fokozza a méz hatékonyságát nyálkahártya-gyulladások, illetve immungyengeség esetén. Legjelentősebb felhasználási köre: szívbetegségek (szívgyengeség), gyomorhurut, légcsőhurut, endokrin-mirigy bántalmak (elégtelenség), sebek kezelése. Ellenjavallt: cukorbetegség, pajzsmirigy-túltengés, az agyalapi mirigy túlműködése, allergia és gyomorsav-túltengés esetén.

#### Méhviasz

A folyékony állagú viaszt a méhek potrohának alján lévő mirigy választja ki, ami a levegővel érintkezve megszilárdul.

A lépsejtek légmentes lezárására szolgál. Védi a begyűjtött mézet a megromlástól ill. az oxidációtól, ugyanis rendkívüli mértékben higroszkópos (azaz magához vonzza a vizet) a méz. A méhviaszt mint méhsejteket a méhek a szaporodásukhoz is felhasználják, onnan kelnek ki a fiatal egyedek is. A méhviasz anyagát tekintve elég összetett, többek közt magas ásványi anyag, gyanta és propolisz tartalma van, észterek és szénhidrogének alkotják.

#### Propolisz

(vagy méhszurok)

Olyan gyantás, ragacsos anyag, amelyet a dolgozó méhek a kaptár védelmére, a betolakodó baktériumok és egyéb kórokozók ellen használnak. Növények – főleg nyárfafélék – rügyeiből, egyéb növényi nedvekből származik, melyet a méhek fertőtlenítő, ragasztó, tartósító céllal gyűjtenek, és használnak. Ennek a szuokszerű anyagnak az alkoholos kivonata kerül forgalomba. Az alkoholos kivonat bevitelének legegyszerűbb módja, ha kockacukorra cseppentünk belőle, így a keserű ízt kompenzálja a cukor édes íze.

Legjelentősebb hatóanyagai: gyanta, balzsam, viasz, illóolajok, flavonoidok, ásványi anyagok.

Erős fájdalom- és gyulladáscsökkentő, valamint antioxidáns hatású. A kaptárban a nagyobb testű betolakodó állatokat, miután megölték, a méhek propoliszsal balzsamozzák be, így védekeznek a fertőzés ellen.

### Méhméreg

A viperaméreghez hasonló speciális állati termék, keserű, színtelen folyadék. Jellegzetes aminosava a taurin, amely az élővilágban széles körben előfordul, csecsemők számára például nélkülözhetetlen. A gyógyászatban nagy hatékonysággal alkalmazzák reuma, sokizületi gyulladás, idegzsába, szivárványhártya- és ideghártyagyulladás esetén. A méreg pontos összetétele nem ismert.

Előállításához a méhnek virágporra van szüksége. Legaktívabb anyaga a mellitin nevű aminosav. A méregben található hisztamin hatására az erek kitágulnak, ami a vérnyomás hirtelen csökkenését okozza. További összetevői az apamin, különféle enzimek, foszforsav, klórsav és albumin.

Általában a méh szúrásával kerül az emberi szervezetbe, ennek mennyisége mintegy 10 milligramm. A méreg izgatja az idegvégződéseket, duzzanatot, ödémát hoz létre, ami 48 óra alatt magától eltűnik. Allergiás reakció (anafíliaxia) esetén nem csak a szúrás helyén, hanem nagyobb területen jelentkezik a duzzanat, ami izomgörcsöt, fulladást okozhat. Ilyenkor sürgősen orvoshoz kell fordulni. A tavaszi, virágzás alatti csípések fájdalmasabbak.

Az összes méhtermék közül a méhmérget vizsgálták a legkevesebé. A legérdekesebb tanulmányokat Kelet-Európában, és főleg a volt Szovjetunió utódállamaiban végezték.

A méhmérget sikeresen használják reumás megbetegedések, ízületi betegségek, köszvény gyógyítása során. Fertőtlenítő hatása is ismert. Infarktus esetén is sikerrel alkalmazzák, értágító és vérhígító hatása miatt. Az utóbbi időben kísérleteket folytatnak, hogy méhméreggel gyógyítsák az idegrendszeri problémákat, az isiást, az allergiát és a szénanáthát.

A méhmérget úgy is lehet alkalmazni, hogy a méh megszúrja a páciens, de léteznek méhméregből készült készítmények, amelyeket főleg a volt Szovjetunióban, Németországban és Franciaországban alkalmaznak. A méhméreg alkalmazható injekció formájában, krémbe keverve, vagy elektrogalván kezeléssel. Fontos, hogy a méreg a bőr alá jusson. Kimutatták, hogy jótékony hatás érhető el belégzéssel, a méreg elfogyasztásával és akupunktúrás kezeléssel is.

Alkalmazási módja: közvetlen méhszúrás a fájós testrészre, vagy közvetlen méhszúrás az akupunktúrás pontokon, vagy az akupunktúrás pontok beinjekciózása, illetve krémekkel bedörzsölve, valamint iontoforézissel juttatva a szervezetbe.

Ellenjavallt: vese, májgyulladás, cukorbetegség, terhesség, méhméregallergia esetén.

## Apilarnil

Az Apilarnil legfeljebb 7 napos herelárvákból előállított gyógyszernek nem minősülő roboráló, potencianövelő készítmény. Romániában állították elő először 1980-ban.

## Lépes méz

Emberi felhasználáshoz a mézet méhészt vagy mézvadász szerzi meg, illetve nyeri ki. Mézvadászatra az őskortól jár az ember, a természeti népeknél még ma is ez a méz megszerzésének módja. Európában egyes népek szintén mézvadászatra jártak még a 19. században is. Mézvadászattal lépes mézet nyernek.

A méhészt a kiválasztott kereteket (egyesével vagy rakodókaptár esetén fiókosztul) kiveszi a kaptárból, és kipergett keretekkel helyettesíti őket. A kereteket akár félre is teheti egy alkalmasabb időpontig, amikor kipergeti őket. A rablás megelőzésére úgy kell időpontot választani, hogy vagy ne röpködjenek a méhek, vagy legyen egy közepes mennyiségű hordás. A kánikula szintén nem jó, mert rontja a keretek stabilitását. A 40 Celsius-fok fölötti hőmérsékleten a méz enzimatartalma elkezd bomlani. Amikor kiveszi a kereteket, akkor vizes ronggyal takarja be őket, szintén a rablás megelőzése érdekében.

A keretkből a mézet pergetővel nyerik ki, pergetik. Ez lehet kézi vagy gépi. A kereteket megfordítva kell betenni, hogy kifolyhasson belőlük a méz. A pergetésnek alkalmazkodnia kell a hőmérséklethez. Egyes gépi pergetők önfordítók, azaz automatikusan megfordítják a kereteket, ha az egyik oldal kiürült. Mielőtt a kereteket a pergetőbe teszik, le kell szedniük a sejtek viaszfedelét. Ehhez használható fedelezővilla, vagy rezgő késsel ellátott fedelezőgép. A pergetőből kifolyó mézet még szűrni kell. Tiszta edényben fogják fel. A méz higroszkópos, és könnyen átveszi más anyagok szagát; erre vigyázni kell tároláskor.

A fedelezésből préseléssel lehet még mézet kinyerni. Hagyományosan ehhez hasonlóan nyerik ki a zselészerű hangamézet, de újabban sokszor ezt is inkább pergetik. Ehhez a sejteket felszúrják úgy, hogy a falak ne sérüljenek. Ez a módszer régebbi, mint a pergetés.

Továbbá a méhészt készíthet lépes mézet is épített keret beadásával. Ezt nem nyerik ki a viaszból, hanem azzal együtt adják el, a pergett vagy préselt méznél drágábban.